

CONSILIEREA ETICĂ ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

Angela ZELENSCHI

Universitatea de Stat din Moldova
Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Angela Zelenschi, email: angela.zelenschi@gmail.com

ETHICAL COUNSELING IN SCIENTIFIC RESEARCH

Abstract: *At the present stage, there is a need to institutionalise ethics in academic organisations in order to achieve a meaningful research and enhance the prestige of scientists in society. The need for ethical counselling of scientific researchers is argued. The process of ethics counselling and the role of the ethics counsellor in the academic community is outlined. The issue of the ethics counsellor's training and the competences needed to ensure an effective ethics counselling process is addressed.*

Keywords: *applied ethics, ethics of scientific research, ethical counseling*

Adnotare: *La etapa actuală este necesară instituționalizarea eticii în organizațiile academice pentru a realiza o activitate de cercetare performantă și a spori prestigiul omului de știință în societate. Se argumentează necesitatea consilierii etice a cercetătorilor științifici. Se descrie procesul de consiliere etică și rolul consilierului etic în comunitatea academică. Se discută problema formării profesionale a consilierului etic și a competențelor necesare acestuia pentru a se asigura un proces de consiliere etică eficient.*

Cuvinte-cheie: *etica aplicată, etica cercetării științifice, consiliere etică*

Societatea politică și societatea civilă înaintează comunității academice cerința de a servi interesul public și de a participa activ la depășirea crizelor locale și globale prin cercetările științifice efectuate. Cercetătorii științifici poartă responsabilitatea atât pentru procesul de cercetare, cât și pentru rezultatele obținute, având în vedere necesitatea de asigurare a bunăstării omenirii printr-o dezvoltare durabilă.

Analiza, înțelegerea și rezolvarea problemelor și dilemelor etice cu care se confruntă cercetătorii științifici necesită nu doar elaborarea și actualizarea codurilor de etică, crearea unor comisii de etică a cercetării, pentru a reglementa comportamentul profesional al cercetătorilor, ci și oferirea serviciilor de consiliere etică. La rândul său, cercetătorii științifici sunt cointeresați să beneficieze de consiliere etică la un nivel calitativ ridicat, pentru a soluționa problemele etice și a menține statusul omului de știință în societate.

Consilierea etică reprezintă un proces prin care se facilitează identificarea problemelor etice cu care se confruntă cercetătorii științifici și organizațiile academice și modalitățile de rezolvare a acestora. Pe lângă consiliile etice, rolul principal al cărora este de a consolida climatul etic, dar și de consiliere și conciliere, serviciile de consiliere etică sunt oferite de către persoanele desemnate să ofere consiliere.

Consilierul etic este un profesionist în domeniu, care posedă abilități de evaluare etică, de facilitare în soluționarea conflictelor morale și de comunicare empatică și ascultare activă. Bazându-se pe cunoștințele sale de expert într-un anumit domeniu de activitate științifică și utilizând abilitățile sale de consiliere etică, consultantul de etică poate contribui la identificarea unor contradicții posibile în mediul academic și la prevenirea unor conflicte etice în viitor. Pentru a-și realiza cu succes sarcinile atribuite este necesară formarea profesională a consilierului etic. În urma studiilor, acesta va deține informația privind principiile și normele etice, va cunoaște procedurile, va posedă abilități de analiză etică, expertiză etică, argumentare etică și facilitare a procesului de luare a deciziilor etice.

Practica de consiliere etică este orientată spre constituirea relației de consiliere, crearea unei atmosfere non-directive, de recunoaștere a autonomiei cercetătorului științific și a capacității sale de autodeterminare. Pentru a construi încrederea beneficiarilor de servicii, consilierul de etică trebuie să cunoască toate cerințele eticii cercetării, stipulate în codurile etice valabile în domeniu, politicile și procedurile privind conduita etică în cercetare. Modelul de consiliere implică o atitudine de acceptare a diversității și de situare pe poziții de egalitate, de promovare a dreptății și echității. Confidențialitatea relației de consiliere implică păstrarea secretului celor discutate în timpul procesului de consiliere, cu excepția situațiilor când legea solicită altfel.

Consilierea etică reprezintă un proces, în care etapa de constituire a relației este urmată de analiza dilemelor etice, evaluarea soluțiilor alternative și implementarea soluției identificate. Analiza dilemei etice vizează diversele puncte de vedere din care poate fi privită, identificarea problemelor care necesită soluționare, înțelegerea reacțiilor emoționale, a nevoilor și așteptărilor cercetătorului științific față de rezolvarea problemei etice. Rolul consilierului este de a facilita procesul reflectiv în evaluarea dilemei și identificarea posibilelor soluții. Matricea etică este una dintre metodele utilizate pentru a explora fiecare dintre alternativele posibile și consecințele posibile ale acestora. Monitorizarea respectării problemelor de etică se realizează de către cercetătorul științific însuși, în parteneriat cu consilierul de etică.

Etica cercetării științifice este acel fundament pe care se clădește încrederea în rezultatele cercetărilor științifice și prestigiul savantului în societate. În aceste condiții este necesar de a răspunde provocărilor de natură etică. Există instrumente ce ar putea fi utilizate pentru a asigura conformitatea și dezvolta caracterul moral, de a motiva cercetătorii științifici să adopte un comportament integru. Dezvoltarea consilierii etice va contribui la soluționarea problemelor etice din organizațiile academice, stabilirea relațiilor interumane bazate pe principii etice și la anticiparea unor situații de comportament imoral în viitor.

Referințe bibliografice

1. Mureșan, V. *Managementul eticii în organizații*. București: Ed. Universității din București, 2018. ISBN 978-973-737-657-2
2. Sandu, A. *Etica și deontologia profesională*. Iași: Lumen, 2012. ISBN 978-973-166-303-9
3. Socaciu, E. *Etică și integritate academică*. București: Ed. Universității din București, 2018. ISBN 978-606-16-1021-1